

HÍRMONDÓ

KORILL FERENC válaszai a HÍRMONDÓ kérdéseire

1. Mi a véleménye a múvelődési intézményrendszer problémáiról?
2. Milyen szerepet vállal/hat a megyei önkormányzat?
3. A feladatok megoldása hogyan történhet?
4. Mit "üzen" könyvtárunk olvasóinak?

1. Az tény, hogy ma a kulturális területen is számos feszítő gond jelentkezik. Az átalakulás a politikai, gazdasági változások hatására itt is megindult ugyan, de jóformán teljesen átgondolatlanul. Nem csak hogy koncepció nincs mögötte, de még a folyamattal kapcsolatos ismereteink is alapvetően hiányosak. Az igazi probléma tehát az, hogy nem történt meg az állam új minőségű kulturális szerep- és felelősség vállalásának megfogalmazása, s így - mivel nincs - nem is működhet. Ami viszont a kérdés másik oldalát illeti, arról eddig nem sok szó esett. Véleményem szerint ugyanis az "ellátási kötelezettség" alapján szerveződött, idejét múlt kulturális intézményrendszer van csődben, s ez nem azonosítható, illetve nem egyenlő a kultúra válságával.

A központi kultúrpolitika elvárásainak teljesítésére létrehozott és ennek megfelelően dotált intézményrendszert is teljesen újra kell gondolni, mind gazdasági, mind szerkezeti, szervezeti vonatkozásban. A státusquo megbontása azonban érdekeket sért...

2. A megyei önkormányzatnak elsősorban tehát a fentiekből következő változtatásokban kell szerepet vállalnia. Számomra e szerepvállalás alapkérdései a következők:
- a kultúra közügy, és ennek szolgálatában a mecénás /ön/kormányzat szerepe semmivel nem helyettesíthető;
 - a kultúra szabad, és területén politikai, ideológiai beleszólásnak helye nincs;
 - olyan /ön/kormányzati magatartásra van szükség, amely tudomásul veszi a piac meghatározó szerepét, de nem mond le annak aktív befolyásolásáról, alakításáról ;
 - végül, de nem utolsó sorban a feje tetejéről a talpára kell állítani az egész rendszert. Ne az állam /horribile dictu va-

lamelyik párt, vagy pártok/ mozgassák, irányítsák a kulturális folyamatokat, hanem szuverén állampolgárok, illetve kulturális egyesületeik, szervezeteik. A központilag kijelölt /sic!/ értékek és az ennek mindenáron megfelelő intézményrendszer helyett olyan kulturális élet a cél, ahol az érték a választás lehetősége és képessége, illetve az intézményrendszer oldaláról mindennek professzionális menedzselése.

3. Az előbbiek nyomán tudomásul kell venni, hogy a kulturális érdekek szolgálata többé nem állami monopólium, de továbbra is az állam felelőssége. A helyi és a központi kormányzatnak kell magára vállalnia mindazokat a feladatokat, amelyeket a piac és a magánmecenatura nem, vagy csak részlegesen tud megoldani. Csakis az elvégzendő feladat áttekintése adhat alapot a kultúrátámogatás formáinak és intézményrendszerének kialakításához.

Számomra a legszimpatikusabb megoldás egy "art council" jellegű kulturális alap, amely a finanszírozás új intézményrendszere lenne. Ez az új alap létevel is azt fejezné ki, hogy az önkormányzat csak a pénzt adja, a művészet és kultúra belügyeit rábízza az autonóm szakmai és társadalmi testületekre. Ennek az alapnak a keretében kell megvalósítani azt a régi elvet, amely szerint valóságosan szétváljak az intézmény, illetve a programfinanszírozás.' Az alap létrehozása egyébként tehermentesítené a szakigazgatást, mind a funkció, mind a létszám vonatkozásában.

4. Bár én a film és a televízió felől érkeztem, egész életemet szinte ezek határozták meg, mégsem vetődött fel bennem soha az a kérdés, hogy Gutenberg vagy Marconi...

A könyvtár tehát "tud" valami olyat, amire egyetlen más kulturális intézmény, illetve tömegkommunikációs eszköz sem képes. Tehát azt üzenem a megyei könyvtár 10 ezres olvasótáborának, hogy könyvtár lesz!

Salgótarján, 1991. február 20.

KORILL FERENC

a Megyei Közgyűlés elnöke

MODELLEZŐK BARÁTI KÖRE alakul könyvtárunkban

/Alapító tagjainak gyűjteményéből készült a nagy sikert aratott vasútmodell-kiállítás./

Szeretettel várnak baráti körükbe minden 18. életévét betöltött aktív modellezőt és az e hobbi iránt kedvet érző kezdőket. Összejöveteleiket hetente, szombat délelőtt 9 órától tartják a megyei könyvtár klubjában!

Új, számítógépes szolgáltatás bevezetésére készül könyvtárunk az emeleti olvasóterben az általános tájékoztató pont mellett. Célunk: helybeli (PERIODIKA, KARTOTÉK) és távolabbi (budapesti, bécsi stb.) adatbázisok elérési lehetőségének biztosítása. Ez utóbbit a VIDEOTEX és a NAVELL C_ORD rendszer segítségével. A szolgáltatásokat intézmények és magánszemélyek is igénybe vehetik. A helybeli adatbázisok használata díjtalan. A KARTOTÉK jogi információs szolgáltatás már most igénybe vehető. A telefonvonalas távadatátviteli rendszer igénybevételéért azonban térítést kell majd fizetni.

Részletes információt a tájékoztató könyvtárosoktól lehet kérni.

MÁRCIUS

Az elnevezés a latin Martius hónap-névből ered. Annyit tesz: /isten/ hava. Rómában az ősidőkben az év kezdő hónapja volt, megfelelően a mediterráneumban elterjedt tavaszi-napéjegyenlőségi-évkezdési szokásnak. Az ősi Róma a tavasz-újévet március Idusán, holdtöltekor ünnepelte. Március 14-én kergették ki a városból az elmúlt évet jelképező, agg Mamurius Veturiust /"télkiverés", "télkihordás"/ és másnap köszöntötték az év megújulásának istennőjét, Perenna "anyát".

Március régi magyar neve Böjtmás hava. Az elnevezés arra utal, hogy március a böjt második hónapja. A hónapot neveztek Kos havának is a március 21-ével kezdődő új csillagászati év első hónapjáról. A kos a termékenyítő erő, a születés és újjászületés, ill. mindenféle újrakezdés szimbóluma. A Kos csillagkép több antik mítosszal van kapcsolatban, így pl. az aranygyapjú mondakörrel. Korai időkben a görögség több istene járt kos alakban /Apollón, Hermész, Poszeidón/.

Március 21. a csillagászati tavasz kezdete. Ezen a napon a Nap az Egyenlítő magasságában halad át az égen, sugarai merőlegesen a Föld forgástengelyére; éppen keleten kel és nyugaton nyugszik, a nappalok, valamint az éjszakák hossza az egész földgolyón egyenlő. Ettől kezdve napról napra távolodik a Nap az Egyenlítőtől a Ráktérítő felé, sugarai egyre nagyobb szöveget zárnak be a földtengellyel, ezért az északi féltekén hosszabbodnak és melegeknek a nappalok, a délin viszont rövidülnek, és jön a tél. A harcias Mars uralma hivatott jelezni, hogy az egész hónap a tél és a nyár közötti harc jegyében telik el. Az állatöv mítoszaiban, az arra épülő mesékben, legendákban ez a harc hozza meg a fordulatot.

Jankovics Marcell: Jelkép kalendárium. Panoráma. 1988.

FIGYELEM! FIGYELEM!

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy 1991. január 1-től a felszólítók postaköltsége a következőképpen változott:

1. sz. felszólító

helyben 5.- Ft, vidékre 7.- Ft

ajánlott felszólító

helyben 27.- Ft, vidékre 34.- Ft

A közjegyzői letiltás díja 100.- Ft-ról 300.- Ft-ra emelkedett. Kérjük saját érdekükben a kölcsönzési idő betartását! Indokolt esetben kérhetik a kikölcsonzott dokumentum lejáratí határidejének meghosszabbítását.

Gondolatok a könyvtárról

Nem is tudom már, mióta - 1949? - vagyok a könyvtár rendszeres olvasója. Megtalálom itt mindazt, amire kulturális vonatkozásban szükségem van. Könyveket, folyóiratokat, újságokat és nem kis mértékben művészeti alkotásokat is. Szerencsére sok-sok hiányt pótló szerep valósul itt meg, hiszen különösen az utóbbi időszakban - nyugdíjas vagyok - alig gondolhatok arra, hogy saját könyvtáram bővítésén keresztül elégítsem ki igényeimet. Úgy vélem, az egészséges társadalmi élet nélkülözhetetlen része, hogy az emberek szellemileg, tárgyszerűen fel tudják fogni a körülöttük zajló eseményeket és ne csak szűk, önös, nyomasztó mélységekből szemlélik és vegyenek részt a társadalmi mozgások megítélésében. Ehhez viszont műveltség, tájékozottság, megfelelő erkölcsi magasság és emberi tartás szükséges.

Az irodalom, legyen az regény, vers, értekezés, tanulmány vagy bármi más, alakít, befolyásol és a tisztánlátást segíti elő a maga eszközeivel. Ezért ad nekem sokat a könyvtár, mert bőven van lehetőségem válogatni. Segítséget kapok ahhoz, hogy tisztábban és mélyebb értelmezésben lássam a történelmet. A könyvtár engem elsősorban az ismeretszerzés szempontjából érdekel.

Mind nagyobb mértékben kell támaszkodnom az itteni könyvállományra, mint sokan másoknak is, ha sokoldalúan tájékozódni kívánok. Igaz, a könyvtárak sem dűskálnak az anyagiakban, és korlátozott a vásárlási lehetőségük. Fáj, hogy a rengeteg új könyv, sok-sok érdekes folyóirat későn vagy egyáltalán nem lelhető meg a Balassi Bálint Könyvtárban. Nem a vezetőket hibáztatom, de szeretném, hogy ha az illetékes pénzügyi szervek jobban megértenék ezeket a gondokat és tennének is a jobbításért valamit.

Miért szeretem a Balassi Bálint Könyvtárat? A belépési pillanatában bensőséges érzés tölt el és úgy érzem, mintha ténylegesen a kultúra templomába jöttem volna. Kellemes környezet, igazán európai szintű milió fogadja az olvasót. Ebbe beletartozik az is, hogy a személyzet udvarias, megnyerő és mindenben készségesen segít. Eddig bármilyen kéréssel fordultam hozzájuk azonnal rendelkezésre álltak. Úgy látom, hogy ez a gondosság a gyerekek esetében is ugyanígy észlelhető.

Örülök annak, amikor iskolás csoportokat látok érkezni és a csillogó szemekben érdeklődés tükröződik. Csak így lehet elérni azt, hogy felnőtt korukban is könyvtárszeretők legyenek. Találkoznak itt meséikkel, regényeikkel, versekkel, de részük lehet színvonalas kiállításokban is.

A jelenlegi könyvtár túllépett a "kölcsonzó" szerepen a sokoldalú érdeklődés és igények teljesítésében. Változatos a tevékenység és igazán gazdag lehetőségeket biztosít.

Február 12-től például Bella János festőművész és költő műveit láthatják az érdeklődők. E kiállítás megmutatja, hogy messze távol is lehet magyarnak maradni, és lélekből e kis hazához tartozni. Ugyanakkor becsülni és szeretni azt a szegény paraszti életet, amelyből sarjadt és megtölti szellemi világát.

Ami ezek mellett a nagyon kellemes benyomások mellett zavar: a sokszor alig elviselhető, fullasztó meleg /különösen nyáron/, a folyóiratok nem témakörök szerinti csoportosítása, az egyes könyvek kissé lassúbb beszerzésének lehetősége /pl. szociológia/.

KMETYI FERENC

Új kiadványaink

NÓGRÁDI TÜKÖR

Ez a bibliográfia- és repertórium tájékoztatást nyújt 1990 második felében megjelent helyismereti vonatkozású önálló művekről és gyűjteményes munkákról. Terjedelmének nagyobb hányadában az időszaki kiadványokban publikált írásokat sorol föl, kronológiai sorrendben.

A bibliográfia- és repertórium használatát kiegészíti az "Eseménynaptár", amely rövid híreket közöl Nógrád megye településeinek, intézményeinek főbb történéseiről - természetesen a teljesség igénye nélkül. A mutató tárgyszavai segítséget adnak települések, a témakörök és a személynevek szerinti kereséshez. A NÓGRÁDI TÜKÖR 1990/2. száma könyvtárunk olvasótermében igénybe vehető és a helyismereti részlegben igényelhető.

GYARAPODÁSI JEGYZÉK

Megjelent a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár helyismereti különgyűjteményének 1990. évi gyarapodási jegyzéke.

E kiadványunk tartalmazza azoknak az 1990-ben beszerzett önálló és gyűjteményes munkáknak az adatait, amelyek Nógrád megye múltjának, jelenének megismerését szolgálják.

A gyarapodási jegyzékben külön figyelmet érdemelnek olyan szépirodalmi kiadványok, amelyek Nógrád megye irodalmi hagyományaihoz kapcsolódnak: Balassi, Madách, Mikszáth művei mellett a mai, megyénkben élő és alkotó költők, írók művei.

A gyarapodási jegyzék az olvasóteremben olvasható és a helyismereti részlegben igényelhető.

GYEREKEKNEK

TUDOD-E?

HOLLÓKŐ

A tatárjárás után létesített erősség a Kacsics nemzetségbeli Illés család ősi fészke volt, később a Szécsényi család és leszármazottai a birtokosok. 1552-ben harc nélkül a törökök kezére jutott, 1593-ban a magyarok visszavették. A törökök kiűzése után a vár hadi szerepe megszűnt. 1711-ben részben elbontották. A falu - elzártsága miatt - megőrizte a régi hagyományokat.

Hollókő legnagyobb nevezetessége a védetté nyilvánított belső terület: ez 58 legszebb és legöregebb épületből áll, a fatornyos kis templommal, a gazdasági épületekkel, a macskafejköves meredek udvarokkal. Ilyen egységesen, harmonikusan szép palóc építkezés talán sehol sem maradt fenn, mint Hollókőn. Híres a szemet gyönyörködtető népviselet is, melyet ünnepnapokon ma is viselnek a falu lakói. A falu építészeti értékeit az 1950-es években tárják fel, és azok 1962-től védettséget élveznek. Fokozatosan rendbehozták a faluközpontot és megindult az idegenforgalom. 1988-ban Hollókő a világörökség része lett, az UNESCO döntése alapján világszerte 312 értéket jelöltek ki az emberiség örökéül: falu egy van közöttük: Hollókő.

Ács Irén: Hollókő. 1990.

Magyarország. 1990.

Szombathy Viktor: Nógrádi utikalauz. 1976.

VIDEÓMATINÉ

/gyermekkönyvtár/

6. 15.00 MICKEY (amerikai rajzfilm)

13. 15.00 SZTROGOFF MIHÁLY

(Verne Gyula regényéből)

20. 15.00 DUMBO (amerikai rajzfilm)

27. 15.00 A PÁL UTCAI FIÚK

(Molnár Ferenc regényéből)

SOROZATAINK

Hetedhét Magyarország

A régi mesetermő rétek ritka szép virágait a kutatók összegyűjtötték a mai és eljövendő olvasóknak. Arany László, Ortutay Gyula, Bálint Sándor, Katona Imre, Nagy Zoltán gyűjteményeiben köszönhetjük az egykor vadon termelt meséket.

A Móra Kiadó Hetedhét Magyarország címen népmesesorozatot indított útjára. A kötetek egy-egy magyar tájegység mesekincsének legszebb, legjellemzőbb darabjait tartalmazzák: LEGELTETÉS A HÁROM SÁRKÁNY PUSZTÁJÁN (dél-alföldi, Szeged környéki népmesék)

A MADÁRASSZONY

(a székelyek és moldvai csángók meséi)

A MEGPATKOLT BOSZORKÁNY (összeállítás a Felföld népmeséiből)

A LUTRA-CSEREKLUB HÍREI

Úgy tűnik, nem csökken a LUTRA-albumok népszerűsége! Hétről hétre nő csereklubunk tagjainak száma. Van, akit apuka vagy anyuka kísér; van, aki a kistestvérével jön és vannak, akik barátaikkal érkeznek, hónuk alatt a kincset érő matricákkal, albumokat rejtő reklámtasakkal. Továbbra is szeretettel várunk benneteket - minden szombat délelőtt 9 órától - a gyermekkönyvtárba! Jó játékot, izgalmas csereberét kívánunk minden régi és kezdő LUTRA-játékosnak!

REJTVÉNY

EGY KÉRDÉS - HÁROM FELELET

Közkeletű kifejezés, még a gyerekek is gyakran használják: Árgus szemekkel nézett rám. Pontosan tudjuk a jelentését is: szigorúan, gyanakvóan mindenre figyelő, mindent észrevevő nagyon éber szem, tekintet. De vajon, honnan ered? Három magyarázatot is találunk. Melyik a helyes?

1. Az Argus, latinul arcus, szöveget jelent. Az ókoriak megfigyelése szerint a jó szemű madarak szeme nagyobb szögben lát, mint az embereké, ezért úgy tartották, hogy árgus, azaz arcus szem a jó látás jele.-Ezekkel a szemekkel vizslatnak bennünket.

2. A görög mondavilág százszemű Argoszának (latinul Argus) az volt a feladata, hogy Zeusz főisten feleségének, Hérának a megbízásából őrizzen egy szép tehenet, nehogy csapodár férje megkívánja. A tehen ugyanis egy csodaszép lány volt valaha.

3. Árgus a magyar mondavilág egyik táltosa - Arany János szerint. A jövőbe látott, szeme felbecsülhetetlen, értékű volt a magyar törzsek számára. Tehát tulajdonképpen Árgus szeméről van szó.

Irodalom:

Békés István: Napjaink szállóigéi.

Beküldési határidő: 1991. március 20.

Beküldendő a helyes magyarázat sorszáma.

A február havi rejtvény helyes megfejtése: "A Könyv a legjobb barát."

A helyes megfejtést beküldők közül könyvjutalmat nyertek: Balogh Krisztina, Salgótarján, Kistarján u. 8., Gabora Izabell, Salgótarján, Munkácsy u. 2., Kiss László, Salgótarján, Arany J. u. 15., Kovács Tamás St., Alkotmány u. 7., Maróthy Csaba Salgótarján, Ybl M. u. 47.

A HÓNAP KÖNYVE

Czeizel Endre: A magyarság genetikája
A nyolcvanas években került sor, magyar-német együttműködésben, az első korszerű és 26 génjelet felölelő népességgenetikai vizsgálatra hazánkban. Ennek közérdekű eredményeit foglalja össze a szerző. Bizonyára sokakban felmerül a kérdés: miért van szükség ilyen kutatásokra. Ezek az újabb adatok hozzájárulhatnak magyarságtudatunk elmélyítéséhez. Most újra tisztáznunk kell a "ki a magyar" és "mi a magyar" kérdéseit. A II. világháború után, az ötvenes években nemcsak a korábbi sajnálatos túlkapásokat, hanem az egészséges magyarságtudatot is likvidálták. Önbecsülésünk megingott, hozzájárulva önpusztító életmódunk, hitelgyogyottságunk és önértékelési válságunk kialakulásához. Mindezek miatt nagy szükség van a nemzeti tradíciók, a tárgyilagos hazafiság és az egészséges magyarságtudat helyreállítására. Ennek vagyunk tanúi és részesei mostanában. De tovább kell lépünk. Mi egyszerre vagyunk magyarok, közép-európaiak és európaiak. S jövőnk döntően attól függ, hogy mennyire tudjuk a környező országokkal való kapcsolatainkat a múlt szennyes hordalékától megtisztítani és velük együtt Közép-Európa helyét megtalálni a XXI. században. E térség népeinek nagyon közeli genetikai rokonságának ismerete ebben is segíthet. Mivel ez a század már produkált néhány fajbiológiai teóriát, esetleg gyanakodva nézheti az olvasó ezt a könyvet is. Ne tegye! Czeizel Endre két végkövetkeztetése tudományosan megalapozott:
a., A magyarság génjei semmivel sem rosszabbak másokénál! b., Nem vagyunk egyedül!
A félszáz táblázattal, hatvan magyarító ábrával, térképpel, diagrammal és irodalomjegyzékkel kiegészített népismereti monográfia már megtalálható könyvtárunk kölcsönző részlegében is.

OPERAKEDVELŐK FIGYELEM!

Az Operabarátok Klubja minden hónap utolsó csütörtökén tartja összejövetelét a Megyei Könyvtárban, első alkalommal március 28-án 17 órai kezdettel.
Minden érdeklődőt szeretettel várunk! Bővebb felvilágosítással az audiovizuális részleg munkatársai szolgálnak.

KIÁLLÍTÁS

Könyvtárunk emeleti csarnokában BELLA JÁNOS Németországban élő festőművész kiállítása március 31-ig tekinthető meg a könyvtár nyitvatartási idejében.
/A kiállítási katalógus a helyszínen megvásárolható!/

ZENEI REJTVÉNY

ZENEI REJTVÉNY

Könyvtárunk játszani hívja mindazokat, akik szeretik a zenét és szívesen teszik próbára tudásukat. Mozart halálának 200. évfordulója alkalmából rejtvényorozatot indítunk, amelynek kérdései a nagy zeneszerző életére és művészetére vonatkoznak. Ha részt kíván venni a játékban, a kitöltött feladatlapot minden hónap 15-ig juttassa el a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár audiovizuális részlegéhez. A legsikeresebb megfejtők könyv- ill. hanglemezjutalomban részesülnek. A nyertesek névsorát könyvtárunk folyóirata, a HÍRMONDÓ rendszeresen közli. Jó szórakozást és sikeres rejtvényfejtést kívánunk!

A rejtvény I. fordulójában hanglemezt nyertek:

Kotroc Bernadett, Salgótarján, Nyírfácska u. 5., Alexyné Galbács Hedvig, Salgótarján, Ybl Miklós u. 43., Ruzsanov Anett Mira, Somoskőújfalu Általános Iskola

KISCSOPORTOK FOGLALKOZÁSAI

ZENEBARÁT KÖR

március 18. 17.30

Program: "A 70-es évek progresszív zenéje, híres zenekarai" c. sorozat folytatása
/kiselőadó/

SCI-FI KLUB március 26. 16.00

/előadóterem/

BALASSI BÁLINT ASZTALTÁRSASÁG

március 8. 16.00

/klub/

március 22. 16.00

/előadóterem/

KÖNYVESPOLC

Horváth István - Szabó Péter: Salgótarjaniak a Don-kanyarban

Ez a kiadvány a Múzeumi Értekező VIII. számaként jelent meg. Tartalmazza a Don-kanyarban meghalt Barta József salgótarjani nyomdászsegéd, honvédtizedes naplóját; Szilágyi Dezső, a Ludovika Akadémián végzett tiszt front-élményeit. A harmadik, nagy fejezetében a Don-kanyarban hősi halált halt, eltűnt, hadifogságba került salgótarjaniak és környékbeliek névsorát olvashatjuk.

Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve 1990.

Ez a gyűjteményes munka a megyei szakemberek eredményes kutatásairól is tájékoztat, érzékeltetve a tudományos érdeklődés mai irányait.

Érdekes, izgalmas olvasmány Szvircsek Ferenc és Cs. Sebestyén Kálmán munkája Salgótarján város fejlődéséről. Jól illeszkedik ezekhez Balogh Zoltán közleménye, amely Salgótarján rendezett tanácsú város kereskedésének történetébe ad betekintést. Jakus Lajos írása pedig a betyárok világával, Sisa Pista történetével ismert meg bennünket.